

„Jelentem versben mesémet”

*Fikció és rejtett értelem
a régi magyar irodalomban*

Tudományos konferencia

Székszárd, 2014. május 21–24.

A konferenciát rendezi

a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja
Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz Osztálya (Budapest)
és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara
Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének (Budapest),
a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara
Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének,
a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának,
a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának,
a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának, továbbá
a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának (Budapest),
Régi Magyar Irodalom Tanszéke,
a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának (Piliscsaba)
Irodalomtudományi Intézete,
a Babeş-Bolyai Tudományegyetem (Kolozsvár)
Magyar Irodalom Tanszéke,
és Szekszárd Város Önkormányzata

Előkészítő Bizottság

Jankovics József (Budapest, MTA BTK ITI) elnök
Szentmártoni Szabó Géza (Budapest, ELTE BTK) tudományos titkár
Sántha Teréz (Budapest, MTA BTK ITI) szervező titkár
Tóth Zsombor (Budapest, MTA BTK ITI, RefoRC) tudományos ügyintéző
Horváth István, Szekszárd város polgármestere
Csillagné Szánthó Polixéna (Szekszárd város önkormányzata) a Humán Bizottság elnöke
N. Horváth Béla (Szekszárd, PTE Illyés Gyula Kar) dékán

A konferencia támogatói

Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Szekszárd Város Önkormányzata
Tolna Megyei Kormányhivatal
a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kara
a szekszárdi Liszt Ferenc Zeneiskola
Ungaresca Consort
Gemenc Volán
Balassi Kiadó

A nemzetközi konferencia a Refo500 projekt keretében valósul meg.

Szekszárd, 2014. május 21–24.

A konferencia színhelye a régi vármegyeháza nagyterme, Szekszárd, Béla király tér 1.
A regisztrálás 2014. május 21-én déli 12 órától délután 15 óráig tart.

A KONFERENCIA PROGRAMJA

2014. május 21., szerda, délután 14:30–15:00

MEGNYITÓ

Köszöntőt mond:

Kecskeméti Gábor, az MTA BTK ITI igazgatója
Horváth István, Szekszárd város polgármestere
N. Horváth Béla, a PTE Illyés Gyula Karának dékánja

Balassi Bálint: „Jelentem versben mesémet” kezdetű versét
előadja Csörsz Rumen István

május 21., szerda, délután 15:00–17:00

ELSŐ ÜLÉS, elnök: Kecskeméti Gábor

Szentmártoni Szabó Géza: *Fikció és rejtett értelem a régi magyar irodalomban*
Ritoókné Szalay Ágnes: *A virágzó mandulafa*
Tóth Zsombor: „...*le nem írhatom minémű angustióban és desperatióban voltam...*”
Az életút narrativizálásának és fikcionalizálásának kora újkori habitusa

A Klaniczay-díj átadása 17:00–17:30

Este 19 óra: Horváth István, Szekszárd város polgármestere, fogadást ad a konferencia résztvevőinek a régi vármegyeház földszinti előterében. Reneszánsz asztali muzsikát játszik az Ungaresca Consort.

május 22., csütörtök, délelőtt 9:00–12:30

MÁSODIK ÜLÉS, elnök: Orlovsky Géza / Békés Enikő

Bene Sándor: „*Poklokban vagyok hát, nem kell oda mennem...*”

(*A Syrena-kötet kontextusa és kompozíciója*)

Laczházi Gyula: *Zrínyi, Gyöngyösi és a fikciósság kérdése a régi magyar irodalomban*

Knapp Éva: „*Volucris rota, vertitur anni*”. Zrínyi Miklós, Listius László és Esterházy Pál szerencse- és évszakverseinek poétikatörténeti hátteréhez

Polgár Anikó (Pozsony): *Chalisiris és a Múzsák. Kísérlet Gyöngyösi István*

Új életre hozott Charicliájának allegorikus értelmezésére

10:20–10:45 vita, 10:45–11:00 szünet

Petróczi Éva: *Nadányi János: egy XVII. századi magyar poéta a latin nyelv maszkjában*

Mercs István: „*Sokan most is, látom, szárnyakon repülnek*”. Kobáry István és a Rákóczi-szabadságharc

Köllő Zsófia (Kolozsvár): *Fikció és metaforizáció a Nádasdy-Mausoleum*

XVII. századi magyar fordításában

12:00–12:30 vita, 12:30–14:00 csoportkép készítése az udvaron, majd ebédszünet

május 22., csütörtök, délután 14:00–17:30

HARMADIK ÜLÉS, elnök: Bartók István / Kőszeghy Péter

Bessenyei József: *Jóslat a múltból. Egy névtelen álomfejtő Habsburg Ferdinánd udvarában*

Petneházi Gábor: *A rejtőzködés formája. Új szempontok Kovacsóczy Farkas*

Erdély kormányzásáról írott dialógusának elemzéséhez

Szabó András: *Először főnemesi szerepkörben – Rákóczi Zsigmond versének (1587) keletkezési körülményei*

Orlovsky Géza: *Kornisok a régi magyar irodalomban*

15:20–15:45 vita, 15:45–16:00 szünet

Jankovits László: *Alatta-e, vagy fölötté? Humanista viták a költészet allegorikus jelentéséről*

Csehy Zoltán (Pozsony): *Simiola edidit exemplum (A majom mint jelkép a humanista költészetben)*

Lengyel Réka: *Indiai állatmesék magyarul. A humor retorikája Rozsnyai Dávid*

Horologium Turcicumában

Csörsz Rumen István: „*Madári szép szabadságom*”. *A XVII–XVIII. századi*

magyar szerelmi közköltészet madárszimbolikájához

17:20–17:45 vita

Este 6 óra: a Wosinsky Mór Megyei Múzeum kiállításának megtekintése (Szent István tér 26.)

Este 8 óra: Kamarazenei és orgona-hangverseny a Liszt Ferenc Zeneiskola tanárainak közreműködésével a Művészetek Házában (Szent István tér 28.)

május 23., péntek, délelőtt 9:00–12:30

NEGYESEDIK ÜLÉS, elnök: Csehy Zoltán / Tóth Zsombor

Demeter Júlia: *Allegória a színpadon: kötéltánc „realitás” és „irrealitás” között*
Pintér Márta Zsuzsanna: *A pásztorjáték mint allegória (Pásztorjáték-típusok a régi magyar irodalomban)*
Czibula Katalin: *Álarcok, rejtélyek, titkok Szigethi Gyula Mihály vígjátékszerző munkásságában*
Hegedüs Béla: *A megértés metaforái: Kép és pecsét az elmében*

10:20–10:45 vita, 10:45–11:00 szünet

Pap Balázs: *Egy Szegedi Gergelynek és egy Szekbárosi Horváth Andrásnak tulajdonított versről*
Vadai István: *Két találókérdés – két hegedősének – két attribúció (Hegedűs Sebestyén versei)*
Csorba Dávid: *„Szemeimmel láttam...” Egy prédikátor, Szentpéteri István, látens forrásai*

12:00–12:20 vita, 12:20–13:40 ebédszünet

május 23., péntek, délután 14 órától

FÉLNAPOS KIRÁNDULÁS

Útvonal: Szekszárd – Sárszentlőrinc (evangélikus templom, Petőfi-emlékház) – Simontornya (a vár külső megtekintése) – Ozora (Pippo várának bejárása) – Hőgyész (az Apponyi-kastély külső megtekintése) – Felsőnána (evangélikus templom) – Decs (református templom)
Este 7 óra: Önköltséges vacsora és borkóstolás a Fritz Borházban (Decs Szőlőhegy)
Este 10 óra: Visszatérkezés Szekszárdra.

május 24., szombat, délelőtt 9:00–12:30

ÖTÖDIK ÜLÉS, elnök: Pintér Márta Zsuzsanna / Hargittay Emil

Lázs Sándor: *Tudáspróba a Döbrentei-kódexben*
Szilágyi Emőke Rita: *Oláh Miklós és a „lingua caecorum”*
Kőszeghy Péter: *Pécsi Lukács: Az keresztyén szűzeknek tisztességes koszorúja (1591)*
H. Kakucska Mária (felolvassa Sántha Teréz): *Orszay Lőrinc: A „fejér tatárok története”*

10:20–10:45 vita, 10:45–11:00 szünet

Tóttós Gábor (Szekszárd): *A korát megelőző ébresztőóra. Concettók, új szavak és manierista stílusjegyek Prágai András Fejedelmek serkentő órája (1628) című könyvében*
Fazekas Sándor: *Rejtett értelem és fikció a régi magyar versek peritextusaiban*
Bognár Péter: *A forma jelentése: a régi magyar párrímek költészet*

12:00–12:30 vita, 12:30–14:00 ebédszünet

május 24., szombat, délután 14:00–18:00

HATODIK, ZÁRÓ ÜLÉS, elnök: Jankovits László / Jankovics József

Pajorin Klára: *A második Aeneas pius. Azonosulás és életszerep II. Pius pápa/Enea Silvio Piccolomini tudatos sorsalakításában*

Boda Miklós: *Két pápa „vagyonkezelője” az 1460-as években: Giovanni di Castro és a timsó*

Orbán Áron: *Asztrológia Janus Pannonius költészetében*

15:00–15:20 vita, 15:20–15:40 szünet

Kovács Zsuzsa: *Janus padovai király és az álruhás Attila (Attila lovagi fikciója a XIII. századi Venetóban)*

Máté Ágnes: „Mikor János vajda volt Magyarország királya...”

A Corvinus-udvar egy XVI. századi olasz mesében

Voigt Vilmos: *Haugh Béla: Vitéz Hány János hőstettei*

Szigeti Csaba: *Régi magyar költemények „satyrico-allegoricus” olvasatai történelmi regényeinkben*

17:00–17:30 vita; 17:30–18:00 zárszó, a konferencia zárása

Este 7 óra: Búcsúvacsora a Mészáros Pál Borház és Pincében (Kossuth Lajos utca 26.)

május 25., vasárnap délelőtt, hazautazás

Szekszárd látképe, színezett acélmetszet

Kubinyi Ferencz és Vahot Imre: *Magyarország és Erdély képekben, I–IV. kötet*, Pest, 1853–1854.

Címlapkép:

Filippino Lippi: *Erato múza, vagy a zene allegóriája*, c. 1500
(Berlin, Staatliche Museen, Gemäldegalerie)

A szekszárdi borkóstolók figyelmébe ajánljuk

IX. TOLNA Vármegyéről.

Tólna Vármegyét-is ha van kedved el-járd,
Hol van Simontornya, Földvár, Tólna, Szekszárd,
De hogy a' nagy veszélyt életedre ne várd,
A' jó vörös bortól szád', mint lehet, el-zárd.

*Simontornyán szokott lenni a' Vármegye gyűlése.
Földvárnál nagy Vizákat fognak a' Dunában.
Tólnán tartott II. Lajos Király gyűlést 1518.
Szekszárdon erős, de fő fájú vörös bor terem.*

Losontzi István: *Hármas kis tükrör*, Pozsony, 1781.

Hans Baldung Grien: *A részeg Bacchus játszódozó puttókkal*, c.1510.